

Kje je logika?

Na zadnji seji goriškega občinskega sveta je liberalni svetovalec izrazil svoje negotovanje ob problemu, ki pobliže zadeva slovensko stvarnost. Motilo ga je, ča je ob slikarski razstavi, ki jo je priredila Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici v deželni Avditoriji, bila slovenščina na prvem mestu (na lepakih). Po njegovem bi moral biti najprej italijanski kot državni jezik. Ta izvajanja liberalnega predstavnika (ki se sicer s slovenskimi svetovalci rad ponaša s svojim znanjem slovenščine) so naletela na odpor in na reakcije. Slovenski občinski odbornik ga je že med izvajanjem odločno zavrnil in pri tem spomnil na znano liberalno Oxfordsko listino o manjšinah, dobro pa mu je tudi ogorično goriški župan, ko je dejal, da lahko slovenska kulturna ustanova — kot je ZSKP — daje slovenski jezik na prvo mesto!

V goriški kroniki italijanskega tržaškega dnevnika smo brali, da je zadnje dni na seji Liberalne internacionale v Parizu nastopil tudi član liberalnega vodstva, Gorican odv. Majo. Ta je v svojem posegu posvetil veliko pozornost Sloveniji in njenemu sedanjemu razvoju. Posebej je zardil, da gre tu za republiko, ki je v SFRJ najbolj razvita, in za narod, ki sam spada med ostale partnerje zahodne Evrope. Besede torej, ki kažejo na odprtost in zanimanje liberalne stranke tudi za našo širšo problematiko!

Gre za izvajanja dveh predstavnikov iste liberalne stranke; različna so po obliki in še bolj po vsebini. Predstavnik mlajše oziroma srednje generacije iste stranke v srcu Evrope nastopa v korist slovenskega naroda, njen starejši svetovalec v Gorici pa zavzema skrajno, skoraj fašistično stališče. Kje je torej logika?!

Jasno je, da danes slovenska problematika — zlasti po dogodkih v republiki Sloveniji — zanima tudi širše kroge in evropsko javnost. Ne sme pa isto javno mnenje (zlasti pri nas) pozabiti na stvarne probleme slovenskega naroda v zamejstvu. Dames marsikdaj slišimo od predstavnikov večinskih strank, da naj bo zaščitni zakon zmeren in uravnotežen, da NE SMEMO postavljati maksimalističnih zahtev, da so bili tolminski puntarji proti Italijanom itd., itd. Vse to pa je v navzkrižju tako z logiko kot z zgodovino in današnjo evropsko stvarnostjo.

Čas bi bil, da bi tudi večina prišla do jasnejših pojmov in pravičnejših stališč do naše narodne skupnosti — zlasti danes, ko se vrata v Evropo '92 na stežaj odpirajo.

a. b.

Pogovor z županom Bojanom Brezigarjem Sesljski zaliv izziv tudi za Slovence

Devinsko-nabrežinski občinski svet je v četrtek, 19. t.m., z veliko večino glasov odobril podrobnostni urbanistični načrt za turistično izkoriščanje Sesljskega zaliva. Gre vsekakor za pomemben dogodek, ki ne zadeva samo devinsko-nabrežinsko občino, temveč celotno tržaško pokrajino in morada še širše območje. Eden glavnih protagonistov dogajanja v zvezi s Sesljskim zalivom je prav gotovo župan Bojan Brezigar, ki se je za ta važni, a tudi kočljivi problem ter za njegovo čimbolj ustrezno rešitev zanimal dolga leta, najprej kot občinski odbornik za urbanistiko in v zadnjih petih letih kot župan devinsko-nabrežinske občine.

Zato prvo vprašanje: kako se počutite po odobritvi podrobnostnega urbanističnega načrta za Sesljski zaliv?

Šlo je vsekakor za pomembno dejanje. Ker so pogoji za odobritev načrta dozoreli, in to po več kot dveh letih trdega dela, sestankov, pogovorov, vnašanja popravkov in izpopolnjevanja načrta samega, je sedaj do odobritve prišlo. Počutim se torej mirno, tudi zato, ker sem trdno prepričan, da je šlo za odgovorno dejanje. Seveda, najlažje bi bilo reči ne, odložiti vso zadevo za nekaj mesecev ali nekaj let, to pa bi tudi pomenilo, da se izmikamo odgovorni obravnavi vprašanja in da prepuščamo škarkje in platno bodoči občinski upravi, ki bo sestavljena po volitvah prihodnjega leta in o kateri seveda ne vemo, kakšna bo. Naši pravici in dolžnosti do odločanja pa se nismo hoteli odpovedati.

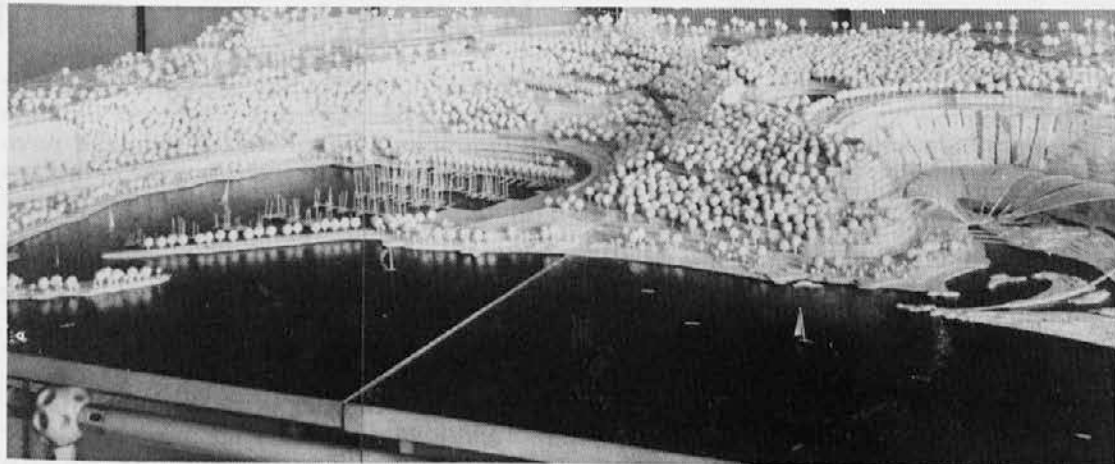
Ali bi kratko orisali vsebino tega dokumenta?

Težko je biti sintetičen o tako razsežnem načrtu. Povem naj torej nekaj osnovnih obrisov: gre za dva velika hotelska ob-

jekta, prvi v zalivu, drugi pa v kamnolomu. Skupno je predvidenih 2.400 ležišč, delno v hotelskih sobah in delno v turističnih stanovanjih. Predvidene so restavracije, trgovine in vse, kar sodi k takemu turističnemu objektu. V neposredni bližini pristanišča bosta nova sedeža pomorskih klubov Čupa in Pietas Julia. Pristanišče bo seveda oblikovano drugače, vendar ni predvideno bistveno povečanje števila privezov. Gospodarsko je projekt osnovan, poleg običajnega turizma v poletnih mesecih, na kongresnem turizmu in v ta namen sta predvidena kongresni center in avditorij; največjo atrakcijo načrta pa predstavlja »pokrito morje«, ogromen sektor, pod katerim bo kopanje mogoče tudi v zimskih mesecih. Število parkirnih mest bo zelo visoko, 2.560 parkirnih mest, skoraj v celoti pod zemljo, tako da na površju ne bo morja pločevine, ki jo predstavlja sedanje parkirnišče. Od teh parkirnih mest jih bo kar 900 na razpolago občasnim obiskovalcem. Ob koncu pa naj še poudarim, da je arhitekt Renzo Piano namenil posebno pozornost ohranitvi okolja, tako s sanacijo in valorizacijo gozda kot tudi s premestitvijo večjih poslopij v kamnolom, kjer je ekološka škoda znatno manjša.

Ali se Vam ne zdi, da predstavlja ta velika turistična pobuda tudi nekakšen izziv za slovensko prebivalstvo občine in širše okolice? Kako se po Vašem lahko naši ljudje vključijo v to gospodarsko dejavnost?

Mislim, da je sedaj čas, da se začneja tudi naši ljudje, predvsem preko svojih strokovnih organizacij, vključevati v ta razvojni projekt. Mnogo govorimo o razvoju Krasa in sedaj je priložnost, da pridolje na 2. strani ■

Iz makete nove ureditve Sesljskega zaliva

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 29. oktobra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Lučka ra daljnem severu« (Mimi Malenšek - Marjana Prepe-luh); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Ko zgodovina zazveni; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.40 V studiu z vami: Sergej Verč; 15.30 Šport in glasba; 17.00 V studiu z vami; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 30. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Iz Cetrkovih srečanj: In exilium; 9.30 Slovenska lahka glasba; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenski kantavtorji; 12.40 Mešani zbor Rupa-Peč; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Mojster, nikar!«; 14.30 Gospodarska problematika; 15.10 Ekologija — danes za boljši jutri; 16.00 Harfistka Jasna Corrado - Merlak; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.25 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 31. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.50 Veliki uspehi Beatlesov; 9.10 Ljudski motivi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Z gibanjem v zdravje; 12.40 Moški zbor Novi Sv. Anton iz Trsta; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Avgust Ipavec: Zlatorog, simfonično-koreografska pesnitev po ljudskih napevih (prolog in 1. slika). Soliste, zbor treh dežel skupnosti Alpe-Jadran ter simfonični orkester iz Ljubljane vodi Avgust Ipavec; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.25 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 1. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 10.00 Mladinski oder: »Smeh in solze« (Aleksander Marodič); 10.40 Orglar Hubert Bergant; 12.00 Mešani zbor Hrast iz Doberdoba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Kaj je v ribičevi mreži?«; 14.30 Na goriškem valu; 16.00 Avgust Ipavec: Zlatorog, simfonično-koreografska pesnitev po ljudskih napevih (2., 3. in 4. slika ter epilogo); 17.25 Novembrski večer.

■ ČETRTEK, 2. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Pot v svet; 9.00 Črnske duhovne pesmi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.25 Orkestralna glasba; 12.40 Madrigali in moteti Jacoba Gallusa; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.10 Cetrkova srečanja: Jugoslavija 1918-1941; 16.00 Vokalna skupina Divertimento vocale iz Berlina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.25 Novembrski večer; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 3. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 10.00 Mladinski oder: »V mestu pa ptičice ne pojo« (Bogdan Gjud in Jože Rode); 10.30 Koncert v Marijinem svetišču na Vejni; 12.40 Moški zbor Vasilij Mirk s Proseka in Kontovela; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Črno na belem«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.10 Kulturni dogodki; 16.00 Akademija Glasbene matice. Pianistki Tamara Ražem in Klavdija Sedmak; dekliski zbor Glasbene matice; 17.25 Novembrski večer; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 4. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Zbori Lojze Bratuž, Mirko Filej in Hrast, orkester RTV Ljubljana, baritonist Martin Srebernič; harmonikarski ansambel Synthesis 4; zbor Primorec Tabor; 11.30 Črnske duhovne pesmi; 12.00 Življenje onkraj življenja; 12.40 Moški zbor Vasilij Mirk s Proseka in Kontovela; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Tam za goro ...« — Oddaja iz Benečije, Režije in Kanalske doline; 16.00 Sobotno popoldne — zabavno kulturna oddaja, ki jo vodi Peter Cvelbar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Sobotno popoldne.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Rej. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Sesljanski zaliv izziv tudi za Slovence

■ nadaljevanje s 1. strani

maknemo svoj lonček k velikim investicijam v zalivu. Mislim, da je skrajno potrebna natančna študija, ki pa mora biti izdelana v kratkem roku in mora biti v tolikšni meri konkretna, da bomo predloge — na področju kmetijstva, malega turizma, gostinstva, trgovine, obrtništva in, zakaj ne, izkoriščanja lepote našega Krasa — lahko tudi izvedli. Zgrešeno bi bilo, če bi stali ob strani in čakali, kaj se bo zgodilo. Tudi od nas je marsikaj odvisno.

Sesljanski zaliv predstavlja po mnenju turističnih izvedencev odskočno desko za globlje turistično »prodiranje« v Jadransko morje, zlasti in predvsem na njegovo jugoslovansko stran. Ali so na to kaj pomislili tisti, ki načrtujejo turistično dejavnost v Sesljskem zalivu? So bili vzpostavljeni kakšni stiki z operaterji v Istri in Dalmaciji?

Znano mi je, da obstaja povezava z marino v Zadru, pa tudi o sodelovanju z jugoslovanskimi družbami, ki oddajajo jadrnice v najem, sem že slišal govoriti. Poleg tega obstaja projekt za povezavo Sesljana z istrsko obalo (Brioni) z gliserjem. Vendar o teh načrtih nisem natančno informiran, menda pa še niso dokončno izdelani, saj v praksi niso izvedljivi, dokler se v Sesljanu ne obnovi turistična dejavnost. Stiki pa seveda obstajajo.

Kako si razlagate nasprotni glas komunistov na zadnji seji občinskega sveta? Ali

gre za pripravo na bližnje občinske volitve ali je kaj drugega za bregom?

Pravzaprav si tako odločno nasprotnega stališča komunistične partije ne znam razlagati drugače, kot da gre za izključno politično potezo, ki ima namen, da zbere okoli liste KPI vse tiste občane, ki so iz kateregakoli razloga nezadovoljni z razvojem Sesljskega zaliva. Mislim, da je bilo zadržanje komunistov v občinskem svetu zgrešeno iz dveh vidikov: prvič, sami so implicitno potrdili očitke drugih strank, da so proti turističnemu razvoju, drugič, ošibili so moč občine kot celote v odnosih z deželo in z drugimi oblastmi in to prav pri upravljanju, pri katerem bi morala občina najbolj uveljavljati svoje stališče. Še najbolj presenetljivo pa je, da KPI ni predlagala sprememb v načrtu, o katerih bi se lahko pogovarjali. Njeno odklonilno stališče je bilo načelno in na taki osnovi je bil vsakršni dialog nemogoč. Odločili so se torej za povsem negativno pot: če se bo Sesljan razvijal po načrtih, se bo pač njihovo stališče izkazalo za zgrešeno, če pa se bo pri izvedbi načrta kaj zataknilo, bodo lahko peli zmagovalce tistega, ki se veseli, da je neka stvarna pobuda spodletela. Kakorkoli zadevo obrnete, torej vidite, da samo negativni rezultat zadosti zahtevam KPI. Mi pa negativnega rezultata nečemo in bomo naredili vse, da ga preprečimo in to ne iz takih ali drugačnih volilnih interesov, ampak enostavno zato, ker verjame mo v potencialni razvoj turizma v naših krajih.

Novi kazenski postopnik zelo pomemben

Pred dnevi je v Italiji postal veljaven novi kazenski postopnik, ki predstavlja pravo revolucijo v italijanskem sodstvu. Odpravljen je tako bil kazenski postopnik iz leta 1930, ki se mu je poznal pečat takratne dobe. Po novem postopniku sta javni tožilec in obramba povsem enakopravna, tako da je boljše zaščiten neodvisnost sodnika. Okrajini sodnik (pretor) ni več javni tožilec in hkrati sodnik.

Novi kazenski postopnik pomeni veliko novost tudi za našo narodno manjšino. Odpravljen je bil stari člen 137, ki je dovoljeval le rabo italijanskega jezika v vseh fazah sodnega postopka. Kdor se temu ni

pokoraval, je bil podvržen kazni. Po novem ima pripadnik slovenske narodne manjšine pravico, da v vseh fazah sodnega postopka (od zasliševanja do obravnave) pisno in ustno uporablja svoj materini jezik; če mu kdo to pravico krati (policija, orožniki, sodniki), je po novem kazenskem postopniku (člen 108) ves postopek NIČEN.

Nova zakonodaja je torej tudi v tem pogledu izrednega pomena.

—o—

Dolgoletni vzhodnonemški voditelj Erich Honecker je odstopil. Njegov naslednik je Egon Krenz, ki je bil v torek, 25. t.m., izvoljen tudi za državnega poglavarja.

Korenite spremembe na Madžarskem

Začasni madžarski državni poglavar Mathias Szueros je dne 23. t.m. z balkona na osrednjem trgu Kossuth razglasil novo madžarsko republiko. Iz uradnega naziva je izpadla beseda »ljudska« in ostala torej le Republika Madžarske. Do proglastitve je prišlo z istega balkona, s katerega je pred 33 leti na današnji dan takratni predsednik Imre Nagy spregovoril množici, s čimer se je pričela vstaja v letu 1956. Takratnih dogodkov so se spomnili že v dopoldanskih urah, ko je bila v osrednji katedrali slovesna maša v spomin na 32 tisoč žrtev vstaje. Začasni predsednik Szueros je spregovoril tudi o mednarodni politiki

nove madžarske republike. Množica je z glasnim žvižganjem izrazila nezadovoljstvo, ko je predsednik obljubil, da bo Budapest tudi v bodoče sodelovala s Sovjetsko zvezo. Ko pa je omenil vedno boljše stike z Združenimi državami, je množica izjavo podprla z bučnim ploskanjem. Szueros je tudi povedal, da bo odslej 23. oktober praznik, »dan madžarske narodne sprave«.

Glasilo češkoslovaške komunistične partije glasno poudarja, da predstavljajo zakoni, ki jih je sprejel madžarski parlament za uvedbo političnega pluralizma,

dalje na 7. strani ■

Župan Bojan Brezigar v Ljubljani

Zavod združenega sveta ni tovarna bolj izurjenih možganov

dala povod za bogatenje ustvarjalnosti. Tu so se vedno pretakale tri kulture: italijanska, nemška in slovenska, tu je nastala naša legenda o Lepi Vidi.

In vendar to kulturno bogastvo ni preprečilo sporov in trenj. Čeprav izhaja volja po sožitju že iz davne preteklosti in je prav v Devinu servitski menih Gregorio Alasia da Sommaripa leta 1607 izdal majhen italijansko-slovenski slovar z namenom, da bi se ljudje bolj razumeli, je zgodovina zarezala globoke brazde med italijanskim in slovenskim prebivalstvom. Tri šole, grajska nemška šola ter slovenska ljudska in italijanska zasebna šola so že ob koncu prejšnjega stoletja označevale razlike, pa tudi pomanjkanje dialoga v tej vasici.

Prva svetovna vojna je tu povzročila veliko razdejanje, nato pa je dvajsetletna fašistična doba privedla še do kulturnega razdejanja. Po drugi svetovni vojni so razlike ostajale, rane so se počasi celile ali se sploh niso. Dolga leta je bila tako beseda sožitje izbrisana iz krajevnega besedišča.

Gradnja novih odnosov, osnovanih na medsebojnem poznavanju, na strpnosti kot začetnemu elementu sožitja, je bila zelo težavna, kajti rane so bile tako globoke, da bi jih lahko izbrisal le generacijski prehod. In vendar to delo ni bilo neuspešno. Res, počasno in zamudno, a potrpežljivost je obrodila sadove, tako da danes lahko z zadovoljstvom trdimo, da so se trenja ublažila in da počasi prehajamo od strpnosti k resničnemu sožitju.

K temu je nedvomno pripomogla prisotnost Jadranskega zavoda združenega sveta. Ni je šole, ki bi bila boljše od zgrade, in teh dvesto mladih fantov in deklet je prineslo v Devin novo življenje. Ne zato, ker bi bili nekaj elitnega, pa tudi ne zato, ker je njihov pogovorni jezik, skupni imenovalec, ki je sredstvo za medsebojno komuniciranje, angleščina. Še zdaleč ne. Novo življenje in novi odnosi izhajajo iz enostavnega dejstva, da prihajajo ti fantje in dekleta z vseh koncev sveta, da govorijo nekaj desetih jezikov, da pripadajo različnim kulturam, da vsakdo izmed njih ponosno uveljavlja svoj jezik in svojo kulturo, pa vendar živijo in delajo skupaj, skupaj se veselijo in skupaj delijo te-

gobe vsakodnevnega življenja. Tako da tudi tistemu delu prebivalstva, ki ga še oplajajo strahovi preteklosti, s svojim zgledom dokažejo, kako nesmiselna so v današnjem svetu provincialna nacionalistična razhajanja.

Jadranski zavod združenega sveta torej ni sam sebi namen. Ne bi ga hoteli, pa tudi potrebovali ne, ko bi bil le tovarna bolj izurjenih možganov, ki med seboj komunicirajo v mednarodno najbolj uveljavljenem jeziku. Želeli in sprejeli smo ga, pa tudi potrebujemo ga, ker je s svojo vsebino sestavni del okolja, v katerem živi, in s svojo prisotnostjo prispeva k reševanju atavičnih trenj v tem prostoru.

ŠTUDIJSKA ŠTIPENDIJA SDD V TRSTU

Slovensko dobrodruštvo v Trstu razpisuje letos svojo tretjo študijsko stipendijo iz sklada »Mihael Flajban«.

Stipendija bo znašala 2.000.000 lir letno in bo trajala za vso redno študijsko dobo, v kolikor bo lastnik zadostil pogojem pravilnika. Stipendija je namenjena slovenskim zamejskim visokošolcem, ki se bodo vpisali na tržaško ali videmsko univerzo v akademskem letu 1989/90.

Za podrobnejša pojasnila o pravilniku in roku vlaganja prošenj naj se zainteresirani javijo na sedežu Slovenskega dobrodruštva v Trstu, ulica Machiavelli 22/II. nadstropje, telefon 65612, vsako sredo od 16. do 18. ure.

S tega mesta naj mu gre torej zahvala naše občinske skupnosti in najboljše želja, da bi lahko tudi v bodoče tako koristno in uspešno opravljal to svoje poslanstvo.«

—o—

SVOBODNI SINDIKAT

Delavci vzhodnoberlinske tovarne Wilhelm Pieck so ustanovili prvi neodvisni sindikat Nemške demokratične republike. V objavljenem programu zahtevajo pravico do stavke, prekinitev vpliva političnih strank v tovarnah, odpravo omejitve svobode premikanja, izpustitev vseh političnih zapornikov in končno preklic zakona o kaznovanju državljanov, ki ilegalno zapustijo državo.

Vzhodnonemški državljani pa se še dalje preko avstrijsko-madžarske meje zatekajo na Zahod. Od 11. septembra, ko so Madžari odprli mejne prehode, je na Zahod pribežalo že preko 44 tisoč vzhodnonemških državljanov.

V srednji dvorani Cankarjevega doma v Ljubljani je bila v soboto, 21. t.m., slavnostna akademija ob uradnem začetku letošnjega šolskega leta Jadranskega zavoda Združenega sveta iz Devina. Poleg dr. Ludvika Horvata, predsednika republiškega komiteja za vzgojo, ki je prvi pozdravil prisotne, in predsednika devinskega zavoda, bivšega poslanca Belcija ter drugih uglednih predstavnikov te mednarodne višje srednje šole je prisotne nagovoril tudi devinsko-nabrežinski župan Bojan Brezigar čigar govor objavljamo v celoti.

Ur.

»V veliko veselje mi je, da lahko kot slovenski župan devinsko-nabrežinske občine spregovorim v Ljubljani, glavnem mestu Slovenije, ob otvoritvi osmega akademskega leta Jadranskega zavoda Združenega sveta iz Devina. Ta vas je že od nekdaj središče kulturnih dogajanj na pasu obale Jadranskega morja, ki se od Trsta proti Zahodu strmo dviga vse do obronkov Kraške planote. Tu, v senci grajskega parka, so se rojevale pesmi, nastajale so umetnine, izmenjava misli in mnenj je

HRANILNICA IN POSOJILNICA - OPČINE

Cenjene stranke obveščamo, da bo v nedeljo, 29. t.m., ob 10. uri slovesna otvoritev novega sedeža v ulici Ricreatorio 2, na katero so cenjene stranke vljudno vabljene. Hkrati sporočamo, da na dan slovesne otvoritve ne bo delovala nedeljska blagajniška služba.

UPRAVNI SVET

Proslava 100-letnice posojilnice v Nabrežini

V nedeljo, 21. t.m., je nabrežinska hranilnica praznovala 100-letnico posojilniške dejavnosti v občini. Leta 1888 je bilo namreč v Nabrežini ustanovljena Hranilno in posojilno društvo. Šlo je za eno prvih tovrstnih pobud na Primorskem. Na ozemlju sedanje občine so delovale še posojilnice v Sempolaju, Devinu in Ljudska hranilnica in posojilnica v Nabrežini, okrog leta 1930 pa je ostala le posojilnica v Nabrežini, ki še danes deluje.

Posojilnice so za naš narodni obstoj in razvoj bile in so še vedno izredno pomembne, saj so od samega začetka pokazale, da se znajo Slovenci sami organizirati tudi na kreditnem področju in da zato ni potrebno iskati pomoči pri tujcih ali pri oderuhih. To je bil glavni namen naših posojilnic, kot je poudaril v svojem slavnostnem govoru predsednik nabrežinske posojilnice Gvido Zidarič. V nadaljevanju svojega posega je predsednik poudaril velik razmah nabrežinske posojilnice, ki med drugim — kot zadruga, ki ne išče profita — podpira vse kulturne, športne in vzgojne pobude, kar jasno kaže na socialne smotre hranilnice. Zidarič je posebej poudaril pomen zaupanja in sodelovanja članov z domačo denarno ustanovo, kar je privedlo do njenega nenehnega razvoja. Hranilnica se vestno pripravlja na ekonomske izzive, ki jih bo prineslo leto 1993. V ta okvir spadata tudi razširitev in posodobitev bančnega sedeža, za kar gre zasluga vsem članom in vodstvu hranilnice kot tudi zavzetosti župana Brezigarja, Deželni zvezi hranilnic in ne nazadnje nadzornemu organu Banke Italije, je zaključil predsednik Zidarič.

Naj omenimo, da se je prireditve, ki je bila v velikem šotoru na travniku Sokola, udeležila velika množica članov in gostov, med katerimi bi posebej omenili predstavnike vseh slovenskih denarnih zavodov v Italiji, predstavnika Ljubljanske banke, Deželne zveze posojilnic, Banke Italije, župana Brezigarja in bivšega župana Škerka, deželnega svetovalca in zgoniškega župana Budina, devinskega princa Torre e

Tasso, predsednika Finsepol dr. Cardarelija ter predstavnike domačih društev. Za organizacijo so poskrbeli domačini pod skrbno režijo prof. Zvonka Legiša, ki je tudi strokovno in zanimivo povezoval posamezne točke programa. Ansambel Happy Day je skrbel najprej za glasbeno spremljavo, nato je izvedel krajši koncert na novo uglasbenih pesmi domačega pesnika Iga Grudna. Domači pevski zbor Igo Gruden je uvodoma ubrano zapel nekaj pesmi, sledili so pozdravi župana, predstavnika slovenske bančne sekcije in osrednjega bančnega kontrolnega organa. S spominskimi medaljami so bili nagrajeni nasledniki ustanoviteljev štirih posojilnic, ki so delovale v občini, ter imetniki najstarejših hranilnih knjižic. Odbor posojilnice je poskrbel tudi za presenečenje: predsednik Zidarič je na oder povabil predsednika Kulturnega društva Igo Gruden in Športnega društva Sokol Pavla Vidonija in mu izročil ključke novega kombija, ki bo na razpolago za društvene potrebe. To je bil brez dvoma eden najotiplivejših doka-

zov, da domača posojilnica pravilno ceni delo na kulturnem in športnem področju v tej narodnostno tako ogroženi občini.

Ob tej priložnosti je nabrežinska posojilnica in hranilnica izdala zanimivo in vsakomur pomembno knjigo z naslovom »Posojilnice na nabrežinskem Krasu«. Avtor knjige je časnikar Marko Waltritsch, ki tako nadaljuje svoje raziskovalno delo na področju denarništvu v naših krajih. Knjiga je na razpolago članom.

Udeleženci proslave so se zadržali še dolgo ob prijetni glasbi in ob bogato obloženih mizah. Take prireditve so dobrodošle, saj je prav, da tudi javno pokažemo lastne uspehe in da se z njimi pohvalimo, namesto da bi vedno le tarnali in čakali, da nam kdo kaj podari. Hranilnice in sploh slovensko bančništvo se je zadnje čase zelo razvilo, tako da lahko tekmuje z italijanskimi tovrstnimi ustanovami. Poleg tega smo si na tem področju z delavnostjo priborili mesto, ki nam ga marsikdo zavida. Ta ekonomska panoga naj bi postala zgled, da se tudi na drugih področjih ponosno samoorganiziramo in dokažemo, da smo končno odrasli.

nk

Polovico več glasov za Slovensko skupnost v Miljah

Slovenska skupnost, ki se je prvič predstavila na miljskih volitvah, je zabeležila enega največjih uspehov v zadnjih letih. V primerjavi z deželnimi volitvami je na tem območju prejela 50 odstotkov več glasov. Gre za pomemben pokazatelj zavdnosti, ki daje veliko upanja in poguma za prihodnost. Od 115 je narasla na 170 glasov ali 1,8 odstotka, medtem ko je za deželne volitve prejela 1,2 odstotka, za evropske pa celo 0,7 odstotka. Na žalost ji ni uspelo izvoliti svojega svetovalca v občinski svet. Z nastopom na predčasnih volitvah pa se je pokazalo, da ni zaorala ledine, ampak globoke brazde v njivi, ki je bila v zadnjih letih zanemarjena in je čakala domačih sejalcov. Številčni uspeh je

vzpodbuden pokazatelj za celotno našo stvarnost. Zahvaljujemo se volivcem, ki so izkazali zaupanje predvsem domačim kandidatom. Tako kandidati kot tudi celotna stranka zagotavljajo volivcem, da jih ne bodo razočarali in da se bodo še naprej vztrajno in odločno borili na vseh ravneh za programske obveznosti, od zaščite slovenske skupnosti v Miljah pa do številnih odprtih upravnih vprašanj, ki so dejansko privedla tudi do sklica predčasnih volitev. Številčni uspeh Slovenske skupnosti je toliko bolj pomemben, če upoštevamo, da je Slovenska skupnost nastopila le zadnji trenutek, potem ko je ugotovila, da ni bilo posluha pri Listi Frausin, da bi zagotovila primerno podporo kandidatu skupnosti na listi.

Lista Frausin je zabeležila nazadovanje od 15 na 12 svetovalcev, med temi sta dve slovenski svetovalki. Socialisti s socialnimi demokrati so od treh prešli na šest svetovalcev, krščanski demokrati so ohranili osem svetovalcev. Po enega so ohranili republikanci in misovci, enega svetovalca je izgubila Lista za Milje, ki ostaja z enim predstavnikom v občinskem svetu. Med zelenimi pa je enega svetovalca prejela lista smejočega se sonca.

Položaj v občinskem svetu še ni popolnoma jase. Morebitna peterostrankarska koalicija se je znašla s 15 glasovi in je odprto vprašanje župana, še zlasti med krščanskimi demokrati in socialisti. Jeziček na tehtnici za oblikovanje večine bo listar ali zeleni. Na papirju pa bi bila še možna koalicija med Listo Frausin in socialisti, kar pa je malo verjetno, saj je bila volilna kampanja socialistov uperjena proti položju v upravljanju.

Miljski volivci so kaznovali dosedanj pristop Liste Frausin in njen oblastveni

dalje na 8. strani ■

Predsednik Zidarič s potomci ustanoviteljev posojilnic. Z leve proti desni: Franc Colja, Roberto Verza, Gvido Zidarič, dr. Jože Škerk, dr. Ivana Milič Antonini, Leopolda Gruden

Primorska se je končno oddolžila spominu Virgila Ščeka

Kraška vasica Avber se je v nedeljo, 21. t.m., naravnost kopala v prečudovitih jesenskih barvah in tako še bolj vabila ljudi s primorskega Krasa in iz zamejstva, da so se v lepem številu udeležili slovesnosti odkritja plošče na južni steni avberske cerkve v spomin na velikega sina Trsta in naše Primorske Virgila Ščeka ob stoletnici njegovega rojstva. Virgil Šček je bil duhovnik, politik, socialni in kulturni delavec ter organizator. Eno mandatno dobo je bil poslanec v rimskem parlamentu, od leta 1927 do leta 1941 pa župnik v kraški vasi Avber. Umrl je v ljubljanski bolnišnici leta 1948.

Zasluznega slovenskega duhovnika in tudi velikega ljubitelja mladine so se pred 11 leti spomnili v Nabrežini, ko so tamkajšnjo osnovno šolo poimenovali po Virgilu Ščeku. Letos je na vrsti Primorska. Inicijativni odbor koprške škofije je najprej priredil seminar o življenju in delu Virgila Ščeka — potekal je marca v Komnu — zdaj pa je poskrbel, da se je na zunanjo steno avberske cerkve vzdala plošča, ki opozarja, da je tu 14 let živel in delal Virgil Šček.

Cerkev, ki jo je poslikal Tone Kralj, je bila odločno premajhna, da bi lahko sprejela množico udeležencev. Mašo je daroval koprski škof Metod Pirih ob asistenci številnih duhovnikov. Msgr. Pirih je v svojem govoru orisal lik in delo Virgila Ščeka kot duhovnika in med drugim poudaril, da je bil v mnogih pogledih predhodnik drugega vatikanskega koncila. Njegovi pastoralni prijemi so še danes aktualni, je dejal. Mašno daritev je spremljalo lepo ljudsko petje, ki je bilo Virgilu Ščeku tako všeč, da ga je dosledno uvažal v bogoslužje.

BREZIGAR OB ODOBRITVI STATUTA KRAŠKE GORSKE SKUPNOSTI

Deželni odbor Furlanije - Julijske krajine je odobril statut Kraške gorske skupnosti. Prvi glavni zbor te krajevne uprave je bil umeščen na županstvu v Nabrežini daljnjega 12. aprila 1975, vse do danes pa Kraška gorska skupnost ni imela statuta in je torej tako glede osebja kot glede nekaterih drugih pomembnih področij delovala v zelo težavnih pogojih. Deželni odbor ni bil potrdil statuta predvsem zaradi členov, ki zadevajo slovenščino. Zdaj pa je odobritev končno prišla.

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Brezigar je ob tem izrazil veliko zadovoljstvo. Poudaril je pomen členov v statutu, ki zadevajo rabo slovenskega jezika, priznavanje pravic manjšine tako v načelnem smislu, kot v določilih o osebju. Obžaloval pa je, da besedilo, ki ga je odobril deželni odbor, ne »jamči« rabe slovenskega jezika, temveč jo le »dopušča«. Vsekakor bo zdaj lahko Kraška gorska skupnost polnomočno reševala vso problematiko, ki ji je zaupana.

Na trgu pred cerkvijo, ki so ga domačini za to priložnost lepo uredili z brinjem in borovimi vejami, je bila slovesnost, ki se je začela z nastopom noneta pevskega zbora Srečko Kosovel iz Ajdovščine. V imenu prirediteljev je udeležence pozdravil dr. Janez Podobnik, v imenu osnovne šole v Nabrežini pa učiteljica Lidiya Sosič. Besedo je nato prevzel slavnostni govornik, pesnik in kraški rojak Ciril Zlobec. Ta je v daljšem govoru mojstrsko orisal lik in delo Virgila Ščeka kot političnega, socialnega in kulturnega delavca v najtežji dobi primorske zgodovine.

Spominsko ploščo je odkril škof Metod Pirih. Sledil je recital v izvedbi gojencev vipavske verske šole. Pod vodstvom profesorja Toneta Požarja so dijaki v vezani in nevezani besedi orisali dobo, v kateri je deloval Virgil Šček. Slišali smo tako pesmi Iga Grudna, Alojza Gradnika, Srečka Kosovela, Edvarda Kocbeka in Alberta Miklavca ter krajše odlomke iz del Stanka Vuka in Franceta Bevka. Še prej pa je nastopil domači pevski zbor pod vodstvom Miloša Pegana. Na koncu je spet zadonela pesem noneta zbora Srečko Kosovel iz Ajdovščine. Tako se je končno tudi Primorska oddolžila spominu Virgila Ščeka.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE IZ TRSTA V MARIBORU

Na odru Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru se že nekaj dni vrstijo predstave v okviru letošnjega Borštnikovega srečanja. Otvoritve slovenskega festivala gledališč se je udeležil tudi predsednik Zveze komunistov Slovenije Kučan, v ponedeljek pa se je mariborskemu občinstvu predstavilo Slovensko stalno gledališče s Cankarjevo »Lepo Vido«, ki je na novosadskem Sterijinem pozorju pobralo vrsto nagrad. Naši gledališčniki bodo na letošnjem Borštnikovem srečanju nastopili še v nedeljo s Čehovo dramo »Striček Vanja«, izven tekmovalnega programa pa bo na sporedu še monodrama »Služkinja Zerlina«. Selektor Borštnikovega srečanja je torej Slovensko stalno gledališče povabil z dvema predstavama v tekmovalnem izboru, saj sta bili obe predstavi izjemni in sta si zaslužili vrsto nagrad. »Striček Vanja« je bil — kot znano — nagrajen na gledališkem srečanju Alpe-Jadran v Gorici.

NAGRAJENI SLOVENSKI DIJAKI

Skupina dijakov tehničnega zavoda Žiga Zois v Trstu je prejela na svečanosti v prostorih Beneškega naravoslovnega muzeja posebno priznanje za raziskovalno delo. Pod vodstvom profesorice Marinke Pertot so izvedli raziskavo na pobudo italijanske sekcije Mednarodnega sklada za zaščito narave WWF. Raziskava se je odvijala v okviru vsedržavnega projekta o lišajih in biološkem nadzorstvu nad onesnaženjem okolja. Dijaki so izvedli raziskavo na tržaškem Krasu in vnesli kartografske podatke o onesnaženosti na osnovi izsledkov raziskave o lišajih.

Prejeli smo

Obvestilo Slovincem

(Iz iniciativnega odbora Konference zdamskih Slovinccev v Kanadi)

Slovenski zdamski rojaki z velikim zanimanjem spremljamo politične premike v matični domovini. V luči teh dogajanj se je letos na študijskih dneh v Dragi-Trst osnoval Inicijativni odbor slovenskega svetovnega kongresa s sedežem v Celovcu. Ta korak nas je opogumil, da smo pričeli razmišljati o obliki nadstrankarskega slovenskega narodnega predstavnštva, ki naj bi pred svetovno javnostjo predstavljal Slovence. V ta namen smo 22. septembra 1989 ustanovili iniciativni odbor konference zdamskih Slovinccev v Kanadi s sedežem v Torontu.

27. september bo v slovenski zgodovini raznamovan kot odločilni mejnik. Slovenski parlament je v Ljubljani z ogromno večino izglasoval važne ustavne amandmaje in s tem nakazal svetovni javnosti slovenske zahteve. Izglasovani ustavni amandmaji bodo v prihodnosti oblikovali slovensko politično, kulturno, pravno, socialno ter gospodarsko življenje. Prav to nas je nagnilo k odločitvi, da bomo skušali posredovati naša razmišljanja vsem zdamskim, zamejskim ter matičnim Slovincem, naj bodo to posamezniki ali organizacije, novo ali staro naseljenci. Krajevne konference zdamskih Slovinccev naj bi omogočile povezovanje Slovinccev širom sveta, istočasno pa bo njihova naloga informirati svetovno javnost o slovenski problematiki.

»Razmišljanja« o organizaciji in idejni problematiki zamišljenega svetovnega kongresa bomo posredovali slovenski javnosti vseh treh Slovenij v prihodnjih dneh v obliki brošure.

Enotna miselnost in enoten pristop na področju slovenske suverenosti, demokratičnega političnega pluralizma ter svobodnega gospodarstva, bo merilo naše slovenske strpnosti, družbene politične zrelosti, gospodarske dalekovidnosti.

PREDSTAVITEV DIAPOZITIVOV

V Marijinem domu v ulici Risorta 3, bo v nedeljo, 5. novembra, ob 18. uri predstavitev diapozitivov o planinski tranzverzali dveh tržaških skavtov, Mitje Ozbiča in Martina Sosiča. V okviru akcije Transskavt 89 sta fanta letos poleti prehodila vso slovensko tranzverzalo in med potjo naredila vrsto posnetkov, ki jih bosta predstavila skavtskemu, a tudi širšemu občinstvu.

sti, pred vsem pa merilo naše narodne zavesti, čeprav geografsko oddaljeni ali celo rojeni izven matične Slovenije.

Dolžnost in potreba nas vseh je, da 30 procentov Slovinccev, živečih izven meja matične države, prisluhne zgodovinskim premikom in enotno pomaga Slovincem doseči narodno osamosvojitve.

»Obvestilo Slovincem« zaključujemo s prijateljskim pozdravom in z željo, da bi tudi v matični domovini zavladala Jeffersonova misel...

VLADA LJUDSTVA ... PO LJUDSTVU ... ZA LJUDSTVO ...

Iniciativni odbor
Kanadska konferenca
zdamskih Slovinccev (Kanada)

V Torontu, 1. oktobra 1989

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Izšla je osma številka Mladike

Osma številka tržaške revije Mladika objavlja tudi tokrat vrsto člankov, ki bodo lahko zanimali širši krog bralcev. Uvodnik je posvečen novi slovenski ustavi, ki so jo sprejeli 27. septembra. V tej zvezi Mladika piše, da mora slovenski narod sedaj izkoristiti in uresničiti možnosti, ki jih nova ustava daje na razpolago. Posebej poudarja, da mora slovenska komunistična partija, ki je na oblasti, temeljito izrabiti dane možnosti. Avtor uvodnika pravi, da se slovenski komunisti »morajo zavedati, da 27. septembra niso naredili samo — priznajmo — pogumnega koraka in zgodovinskega dejanja v temeljevanju slovenske državnosti, temveč so sprejeli nase tudi hudo breme odgovornosti za prihodnji razvoj, ki je lahko samo v smeri demokracije«.

Ker je to prva številka revije po študijskih dnevih Draga '89, je več člankov posvečenih temu dogodku. Ester Sferco je svoje poročilo naslovlila »Spopad z resničnostjo«. Po njenem mnenju je namreč Draga »primeren kraj za spopad z resničnostjo — kakršna koli naj bo že, osebna, splošna ali navidezna«. Zanimivo je brati kratek povzetek o tem, kako so na letošnjo Drago gledali nekateri poročevalci. Tokrat pa je Mladika objavila tudi homilijo, ki jo je med mašo na študijskih dnevih imel jezuit pater Marko Rupnik.

Zora Tavčar je za osmo številko Mladike obiskala zgodovinarja Boga Grafenauerja in mu postavila celo vrsto vprašanj. Grafenauer pripoveduje o svoji družini, svojem rodu, šolanju in zanimanju za zgodovino. Med drugim se spominja delovanja v akademskem društvu »Zarja« in Bohinjskih tednov, ki jih je to društvo prirejalo. Ob tem se seveda spominja tudi Kocbeka in delovanja v njegovem krogu. Intervju osvetljuje tudi Grafenauerjeve poglede na slovensko zgodovino. Na kratko pojasnjuje, zakaj ni leta 1972 predaval na Dragi, ter misel o slovenski državnosti. Bogo Grafenauer trdi, da je »perspektiva slovenske neodvisne države realna samo v okviru Združenih držav Evrope, ki pa so zaenkrat tudi utopija«.

Ob 150-letnici fotografije priznani slovenski fotograf Vlastija Simončič, ki je tudi sodelavec Mladike, objavlja zanimiv članek o slovenskem iznajditelju fotografije na stekleni plošči, to je Janezu Puharju, ki je bil doma iz Kranja. S svojim izumom se je Janez Puhar uvrstil v sezone pomembnih izumiteljev.

Slovarček je posvečen poimenovanju rib. Na-

daljujejo se tudi spomini Milana Guština. Krajši zapis obravnava potezo tržaških komunistov, ki so 6. avgusta položili šop cvetja na tako imenovano bazovsko fojbo. Ivan Zerjal predstavlja 5. srečanje slovenskih študentov in mlajših izobražencev v Podčetrtku na Štajerskem. Kot običajno, je več strani revije namenjenih krajšim zapisom o dogodkih in ljudeh iz vseh treh Slo-venij, ki so zbrani pod skupnim naslovom »Ate-na«. Martin Jevnikar predstavlja bralcem sedaj že rajnega pesnika Dimitrija Otona Jeruca. V rubriki Zamejska in zdomska literatura pa Jevnikar ocenjuje Detelovo zbirko Café Noir. Zebotovo zajetno knjigo Neminljiva Slovenija ter Pibernikovo knjigo Temni zaliv Franceta Balantiča in zbornik o Lojzetu Špacapanu, ki ga je izdala goriška pokrajina. Magda Jevnikar predstavlja zanimivosti s pregledne razstave del Lojzeta Špacapana v Gradišču ob Soči ter razstavo lesnih izdelkov Mirka Guština v repenskem pokrajinskem muzeju. Sledi še ocena knjige Med Hitlerjem in Titom, ki jo je napisal Ljubo Sirc. Vrsto zanimivosti preberemo lahko na strani, ki je namenjena knjižnici Dušana Černeta. Kot običajno je poskrbljeno tudi za humor in dobro voljo.

Trubarjevi nemški predgovori k slovenskim in hrvaškimi protestantskim knjigam

Leta 1551 je izdal Primož Trubar prvi slovenski knjigi, Abecednik in Katekizem. Medtem ko je obe prvi knjigi tiskal še v gotici, je v sledečih 24 verskih protestantskih knjigah uveljavil latinico. Trubarjevo delovanje v slovenskem jeziku je dalo pobudo za težnjo, da bi preko knjig v domačih jezikih razširili novo Luthrovo vero v dobrobit prenovljene krščanske zavesti pri vseh južnih Slovanih. Bivši štajerski deželni glavar Ungnad, ki se je kot goreč pristaš Luthrovega nauka umaknil iz Avstrije v Nemčijo, je v Urachu na Württemberskem ustanovil zato za južne Slovence poseben biblijski zavod za izdajanje svetopisemskih knjig v slovenskem, a tudi v hrvaškem jeziku.

Nedavno je na Koroškem živeči upokojeni evangeličanski škof dr. Oskar Sakrausky pri založbi avstrijskega evangeličanskega tiskovnega društva — Evangelischer Presseverband — na Dunaju objavil zanimivo knjigo o Trubarjevem delovanju za prenovno verske zavesti na Slovenskem in med južnimi Slovani s pisanjem, izdajanjem in širjenjem verske literature, Svetega pisma in drugih del v domačih jezikih. Dr. Sakrausky je v obširni knjigi, ki je izšla v nemščini pod naslovom »Primož Trubar: Nemški predgovori k slovenskemu in hrvaškemu reformacijskemu delu« (Primus Truber: Deutsche Vorreden zum slowenischen und kroatischen Reformationswerk), objavil številne Trubarjeve predgovore, oziroma uvodne besede k slovenskim in hrvaškim protestantskim knjigam. V predgovoru k načrtovani izdaji hrvaško-srbskega Svetega pisma v cirilici je menil, da z natisom hrvaškega Svetega pisma izdajatelj upajo, da bo »s pomočjo božje milosti s tem pri vzhodnih narodih in med Turki spet mogoče ustano-

SLOVESNOSTI V RIMU

V cerkvi svetega Petra v Rimu se je zadnja nedelja nekoliko razločevala od običajnega prazničnega dne. Sovpadalo je namreč več dogodkov z vidnejšim poudarkom. Predvsem je šlo za mednarodno misijonsko nedeljo in sveti oče je ob tej priložnosti v svojem nagovoru poudaril vedno živ problem evangelizacije v sodobnem svetu. Papež pa je tudi opravil obred devetih beatifikacij. Za blažene je proglasil sedem versko zaslužnih ljudi iz Tajske, neko francosko redovnico in italijanskega duhovnika Timotea Giaccarda, ki je umrl pred 40 leti in ki je imel velike zasluge za širjenje vere preko tiska. Poleg tega je Janez Pavel II. v nedeljo praznoval enajsto obletnico umestitve na prestolu svetega Petra ter je tudi ob tej priložnosti prejel veliko čestitk.

Dan prej se je sveti oče udeležil svečanosti ob 400-letnici cerkve svetega Hieronima v Rimu, ki povezuje hrvaške katoličane v italijanskem glavnem mestu in ki je tudi v tesni povezavi s tamkajšnjim hrvaškim papeškim zavodom. Za to jubilejno priložnost je prišel v Rim kardinal Franjo Kuharič, zagrebški nadškof in predsednik jugoslovanske škofovske konference.

V soboto, 20. t.m. dopoldne, pa je papež v cerkvi svetega Petra pozdravil večjo skupino vernikov iz Furlanije.

viti pravo staro krščansko, zveličanje prinašajočo vero, jo obnoviti in razširiti«. Dr. Sakrausky je s posluhom za nekdanjo reformacijo na Kranjskem, Spodnjem Štajerskem in na Koroškem zbral številne stare dokumente in Trubarjeve tekste. S pomočjo dunajskega inštituta za cerkveno zgodovino in slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je sestavil zanimivo nemško knjigo, ki ni privlačna le za evangeličane, temveč za širšo za zgodovino, vero in kulturo zainteresirano občinstvo. Publikacija je izšla leta 1989 in stane 580 avstrijskih šilingov.

S starimi slovensko-nemškimi kulturnimi stiki pa se ukvarjajo tudi pisci dvaindvajsetega dunajskega slavističnega almanaha, ki stane 150 šilingov. V njem so objavljeni prispevki 5. slavističnega srečanja na univerzi v Celovcu. V glavnem v nemščini, a delno tudi v slovenščini objavljeni teksti izpod peres znanih slavističnih in germanističnih strokovnjakov iz Celovca, Ljubljane in drugod opozarjajo na slovenske izraze v koroških nemških narečjih in na nemške viteške pesnike Wolkensteina in Liechtensteina, ki so v svoje nemške pesnitve vpleli tudi slovenske besede. Dela Ulrika Liechtensteinskega so mešanica kronike in ljubezenskih pesmi. Spanheimski dvor na Koroškem je bil v trinajstem stoletju pomembno središče nemških viteških pesnikov. Med drugim ga je obiskal tudi Walter von der Vogelweide, ki v neki pesmi omenja koroškega vojvodo Bernharda kot enega najboljših podpornikov umetnosti in poezije. Na Štajerskem je vitez Otokar v svoji obsežni, v srednji visoki nemščini napisani »Avstrijski rimani kroniki« poročal tudi o dogodkih med Slovenci.

Lev Detela

PO POTRESU V SAN FRANCISCO

V San Francisco je dopotovalo pet sovjetskih inženirjev, da bi na kraju samem preučili strukturo od zadnjega potresa poškodovanih poslopij in tako lahko ugotovili, kakšni naj bi bili optimalni protipotresni ukrepi. Mehiški znanstveniki pa se zanimajo za organizacijo prve pomoči ob naravnih nesrečah. V prihodnjih dneh naj bi v mesto ob Tihem oceanu dopotovali številni znanstveniki iz Japonske, Nove Zelandije in Avstralije. San Francisco se bo tako spremenil v laboratorij za raziskavo vzrokov in posledic potresnih sunkov.

Sodobno kmetijstvo

Križnice kot krma

Med strniščnimi krmnimi rastlinami imajo križnice (krmna ogrščica, listnati ohrovt, krmna repica, krmni ohrovt) pomembno mesto, ker dobro prenašajo mraz in jih pokladamo tudi pozimi, dokler ne zapade sneg. So visoko prebavljive in bogate z beljakovinami, torej kvalitetna krma za krave, a pri krmljenju bodimo previdni.

Križnice so listnata krma z nizko vsebnostjo sušine in relativno nizko vsebnostjo vlaknine. Vsebujejo tudi nekatere nezaželenne in strupene glikozide, ki pri krmljenju večjih količin negativno vplivajo na zdravje živali in kakovost mleka. Posebno med cvetenjem se količina glikozidov močno poveča, zato križnice pokrmimo pred cvetenjem v omejenih količinah. Če jih dalj časa krmimo v prevelikih količinah, to slabo vpliva na število krvnih teles in tvorbo vitamina A iz karotinov, predvsem negativno pa vpliva na delovanje žleze ščitnice, ker pri pretiranem zau-

živanju križnic povzroča golšavost. Če krmimo krave s križnicami pred molžo ali med njo, dobi mleko oster in kiselkast priokus, zato jih kravam pokladamo vedno po molži.

Križnice je treba pogosto intenzivno gnojiti z mineralnimi gnojili ali z gnojivko, zato je pri košnji mladih rastlin visoka vsebnost nitratov, kar spoznamo po temno zeleni ali modrikasti barvi listov. Take krme ne pokladajmo visokobrejim kravam, kravam po telitvi in mladi živini!

Krma naj bo vedno sveža, saj se v kupu hitro pregreje, pri tem pa se nitrati spremenijo v nitrite, ki so 10 do 12 krat bolj strupeni in se živali lahko zastrupijo.

Križnice v obrok vključujemo postopno, količina na dan naj ne preseže 20 do 35 kg sveže mase. Manjše količine pokladamo, če je krma čisto sveža ali pa starejša, pokošena v začetku cvetenja.

Kravam obvezno pokladamo vsaj 4 kg sena na dan, razen tega pa energijsko bogate krme, kot so koruzna silaža, krmna pesa, pesni rezanci in žita. Če je obrok ustrezen energijsko dopolnjen, je precej manjša nevarnost škodljivega delovanja nitratov, ker se ti v vampu reducirajo do amonijaka, ki ga mikroorganizmi s pridom izkoristijo za sintezo beljakovin.

Če je na voljo koruzna silaža, dnevni obrok sestavimo iz 15 kg koruzne silaže, 6 kg sena in 30 kg krmne ogrščice ali listnatega ohrovt. Obrok na dan zadostuje za približno 14 litrov mleka po energiji, po prebavljenih beljakovinah pa za dobrih 16 litrov mleka. Namesto koruzne silaže v obrok enakovredno vključimo lahko krmno peso. 10 kg krmne pese, 30 kg križnic,

in 10 kg sena zadostuje za 14 litrov mleka. Do 17 litrov lahko dopolnimo z žiti, pri višji mlečnosti pa z močnim krmilom in mineralno vitaminskim dodatkom.

V krmi povečana vsebnost nitratov obremenjuje žlezo ščitnico z glikozidi, s tem pa se večja potreba po jodu in vitaminu A.

Intenzivno gnojeno ogrščico in repico bomo pokrmili kot presno krmo, saj zaradi velike vsebnosti vode in beljakovin in nizke vsebnosti sladkorja slabo silirajo. Bolje se silira krmni ohrovt strženar.

Križnice siliramo v nizkih koritastih silosih z dobro urejenim odtokom odcedka.

Zeleno maso na kratko režemo, dobro pretlačimo, pokrijemo s folijo in obtežimo. Križnice veljajo za kvalitetno krmo pri jesenskem in spomladanskem krmljenju in ob pravilnem polaganju z njimi obogatena obroka povečamo prirejo mleka iz voluminozne krme.

Z. T.

—o—

ŠE VEDNO NI MIRU

Libanonski krščanski voditelj, general Aoun, je zavrnil dogovor, ki so ga libanonski parlamentarci dosegli v saudskem mestu Taif. Vodja krščanskih milic je obenem oklical pripravno stanje. Tudi muslimanski voditelji so izrekli celo vrsto pomislekov do sporazuma, še posebej predstavniki skupin Amal in Hezbollah. General Aoun še dalje zahteva, da Libanon nemudoma zapusti 40 tisoč sirskih vojakov. Položaj je znova izredno napet, tako da zahtevni diplomati ne izključujejo možnosti obnove sovražnosti.

—o—

V petek, 27. t. m., bo v samostanu na Sveti gori posvet o tej znani božji poti od leta 1539 do leta 1989. Med predavatelji so tudi nekateri italijanski zgodovinarji.

Korenite spremembe...

■ nadaljevanje z 2. strani

pravi državni udar, ki je spremenil Madžarsko v malomeščansko republiko. Pisanje češkoslovaškega glasila pa je povsem v nasprotju z izjavo, ki jo je dal ministrski predsednik Adamec v intervjuju za dunajske liste. Adamec je namreč na predvečer obiska v Avstriji pozitivno ocenil reforme v vzhodnoevropskih državah in se zavzel za ovrednotenje tako praške pomladi kot tedanjega voditelja Aleksandra Dubčka.

Ob 50-letnici Bohinjskega tedna

Dr. Andrej Gosar 4

Na kakšen način, v kakšnih smereh in do kakšne mere naj bi se naša dežela industrializirala? V tej zvezi je posebno važno zlasti vprašanje o primerni porazdelitvi industrije in obrti po vsej deželi. To velja toliko bolj, ker se da tudi naše kmečko vprašanje v največ primerih samo v tej zvezi zares uspešno reševati.

S kakšnimi ukrepi in v kakšni meri skrbeti za ohranitev trdnih kmečkih posestev, na drugi strani pa, kako urediti pametno in koristno delitev posestev, kjer je potrebna ali celo neizogibna.

Vprašanje o izboljšanju zemlje in povečanju oziroma izboljšanju naše poljedelske proizvodnje vseh vrst.

Problemi slovenske kreditne organizacije in nacionalizacije tujega kapitala.

Prometna vprašanja itd.

S pretežno socialnega področja pa moramo tu omeniti zlasti:

Vprašanje o izboljšanju splošnih življenjskih pogojev na deželi. V tej zvezi je posebno važno tudi vprašanje primerne

gospodarske in zlasti še gospodinske izobrazbe podeželskega prebivalstva.

Vprašanje družinske in starostne prekrbe siromašnih delovnih slojev.

Naš izseljenski problem itd.

Posebej je treba poudariti, da bi moral tak narodnogospodarski in socialni program dobro upoštevati razliko med težavami in problemi podeželskega ali recimo kar pretežno kmečkega ljudstva, ki živi vsaj v glavnem neposredno od obdelovanja zemlje, pa drugih delovnih plasti, na primer industrijskega delavstva, malih in srednjih obrtnikov, raznih vrst uradnikov in nameščencev sploh. Ne smemo namreč pozabiti, da so glavne težave, da je, če naj se tako izrazim, glavna problematika v enem in drugem primeru povsem drugačna.

Pri kmečkem prebivalstvu je treba računati s tem, da ti ljudje, vsaj na splošno, ne bodo imeli nikdar toliko denarnih dohodkov, da bi z lahkoto krili vse najrazličnejše potrebe, ki jim jih moderna civilizacija vsak dan prinaša in vsiljuje. Take dru-

žabne reforme, ki bi to za trajno omogočile, ni in je nikdar ne bo, ker je prav po naravnih pogojih kmečkega življenja nemogoča. Zato pa je glede tega eden zelo važnih, da, osnovnih problemov v tem, kako poskrbeti, da si bodo kmečki ljudje sami s svojimi lastnimi domačimi sredstvi svoje življenje kar najbolj primerno in udobno uredili.

To vprašanje pa obsega zopet dvoje: Na eni strani gre za to, da bi si kmečki ljudje na deželi sami doma pridelali in drugače proizvedli kolikor mogoče dovolj vsega, kar potrebujejo, na drugi strani pa, da bi znali svoje pridelke in proizvode tudi primerno dobro in koristno uporabiti. Oboje pa zahteva mnogo strokovnega znanja in izkušnje. Posebno kmečke gospodinjke čakajo tu velike in težke naloge, ki se dajo le z obilnim znanjem pa z veliko vnemo in spretnostjo zares dobro rešiti. Prav zato je vprašanje primerne strokovne izobrazbe kmečkega ljudstva, zlasti kmečkih (tudi bajtarskih) gospodinj eno največjih in najvažnejših vprašanj, ki je od njegove rešitve zelo zelo mnogo odvisno.

Poleg tega pa ima celo to vprašanje še drugo, moralno plat. Za to gre, kako naše podeželsko ljudstvo vzgojiti, da se ne bo slepo vdajalo premnogim nepotrebnim in

Pred pričetkom bojov slovenskih ženskih odbojcarskih ekip

V soboto, 28. oktobra, bo kar pet slovenskih ženskih odbojcarskih ekip začelo prvenstvene tekme v C-2 oziroma D ligi. Le teden za tem pa jim bodo sledile še Borovke, ki se bodo tudi letos kosale s šesterkami v C-1 ligi.

Mestno društvo ima letos novega trenerja, in sicer Marka Kalca, ki je zadnja leta živel v Rimu kot študent telesne kulture, a zlasti kot pomožni trener ekipe Tor Sapienza, ki nastopa v ženski A-1 ligi. Igralski kader ostaja v bistvu nespremenjen, čeprav je Tanja D'Ambrogio opustila odbojko, vendar se vrača po dvoletnem igranju v Nabrežini Vera Stopar. Jedro ekipe še vedno sestavljajo mlade in perspektivne odbojkarice. Omeniti moramo, da bo italijanska odbojcarska zveza prihodnje leto razdelila B ligo v dve prvenstvi, in sicer v B-1 in B-2. Letošnje zmagovalke C-1 lige si bodo zagotovile prestop v B-1 ligo, ostale ekipe do vključno četrtega mesta pa bodo čez leto dni nastopale v B-2 ligi. Cilj Borovk je tako uvrstitev v to drugo skupnino ekip, se pravi v zgornji del lestvice.

Največ novosti pa srečamo letos v prvem delnem prvenstvu. Nabrežinski Sokol Indules je v lanske sezoni napredoval iz D lige, tako da se bodo kar tri slovenske družbe udeležile prvenstva C-2 lige. Že celo vrsto let pa tu nastopata še sovojenjski Agorest in Sloga Koimpex, ki igra svoje prvenstvene tekme na Opčinah.

Začnimo prav pri letošnjem novincu. Nabrežinska dekleta bo letos vodil nov trener Peter De Walderstein, ki je v preteklih sezonah deloval pri Slogi. Prav tako iz openskega društva prihaja v Nabrežino tudi prepotrebna podajačica Martina Vidali in Kontovelka Loredana Umek, ki pa se je na treningu resno poškodovala, tako da je Sokolova šestka po našem mnenju nekoliko šibkejša, predvsem zaradi izredno omejenega števila igralk, kajti kar tri odbojkarice so letos zapustile Sokol. Cilj novince bo predvsem dobro odigrano prvenstvo, brez skrbi pred

izpadom. Openskim dekletom se je v lanske sezoni za las izmuznilo napredovanje v C-1 ligo. Sloga je v svojo lansko ekipo vključila Savino Žbogar, ki je v minuli sezoni odločilno pripomogla k Sokolovem vzponu, saj jo odbojcarski izvedenci smatrajo za eno najperspektivnejših igralok v zamejstvu. Letošnji Slogin cilj je prav gotovo napredovanje. Sovodenjska dekleta pa nimajo pretiranih ambicij, saj ni prišlo do bistvenih sprememb igralk, čeprav ima Združena ekipa Agoresta novega trenerja. Gotovo pa ostaja njihovo igrišče eno najtežjih za goste, saj je Agorest izredno trdoživa ekipa v domači telovadnici.

Breg Agrar in Kontovel Electronic Shop se bosta tudi letos borila za častno uvrstitev v D ligi. Pri Brežankah so spremembe minimalne, tako da je njihov cilj uvrstitev v prvo polovico končne razpredelnice, ki bo dosegljiv, če bo Breg Agrar sposoben odpraviti nihanje v igri, ki je bilo tipično v pretekli sezoni. Največ novosti pa je letos na Kontovelu. Prvo ekipo bo tokrat vodil Franko Drasič, ki se tako vrača med naša društva. Trener bo dajal poseben poudarek zelo mladim odbojkaricam; sad sodelovanja med Slogo in Kontovelom je množičen prestop mladih Sloginih deklet h Kontovelu, kjer bodo imela možnost igranja tudi v D ligi. Kontovel Electronic Shop pa se vseeno ni odpovedal nekaterim starejšim igralkam, ki še vedno ostajajo nosilke igre prve ekipe.

Aljoša Terčon

Delegacija SKGZ se mudi v Bruslju. V četrtek, 26. t.m., je priredila tiskovno konferenco, na kateri je orisala položaj Slovencev v Italiji, kot se kaže 35 let po podpisu londonskega sporazuma. V delegaciji so Klavdij Palčič, Duško Udovič in Ferruccio Clavara.

FIKRET ABDIĆ NA ZAČASNI SVOBODI

Sodišče v Bihaću je sprejelo zahtevo odvetnikov o podelitvi začasne svobode glavnemu obtožencu v menični aferi Agrokomerc Fikretu Abdiću. Obtoženec se bo torej v nadaljevanju procesa branil s svobode. Odlok je z navdušenjem sprejelo tri tisoč meščanov iz Velike Kladuše, ki so manifestirali pred sodiščem v Bihaću.

POLITIČNE VOLITVE V ŠPANJI

V Španiji bodo v nedeljo, 29. t.m., državnozborske volitve. Po zatrjevanju barcelonskega dnevnika »La Vanguardia« bodo socialisti izgubili večino. V poslansko zbornico naj bi izvolili od 172 do 178 kandidatov. Trenutno imajo socialisti 182 poslancev, leta 1982 pa so jih izvolili celo 202. Po zatrjevanju barcelonskega dnevnika bo znatno napredovala skupna levica. Ostale stranke naj bi v glavnem ohranile dosedanje sedeže.

PAPEŽ BO OBISKAL MALTO

V Vatikanu so sporočili, da bo papež Janez Pavel II. med 25. in 27. majem obiskal Malto, kamor ga je povabil nadškof Joseph Marcieca. Papež Wojtyła bo prihodnje leto prvič odpotoval na ta otok.

POLOVICO VEČ GLASOV ZA SSK V MILJAH

■ nadaljevanje s 4. strani

odnos in nadutost. To je razočaralo tudi dobršen del slovenskih volivcev, ki so doslej bistveno pripomogli k njeni uveljavitvi. V zadnjem obdobju pa je Lista Frausin v boju za ohranitev spuščala mreže v neprimerne vode in pri tem še naprej računala na potrpežljivost in vdanost starih volivcev, da bodo, kot že veliko let, med slabimi izbrali manj slabšo rešitev.

le prevečkrat nesmiselnim novotarijam moderne civilizacije, marveč da se bo znalo zadrževati v mejah pametne konservativnosti. Samo tako bo namreč mogoče sedanje kričeče nesoglasje med premajhnimi dohodki in preobilnimi potrebami izravnati, oziroma ga spraviti v prave meje ter na ta način ustvariti tem ljudem možnost zdravega, primerne in zadovoljnega življenja.

Pri drugih delovnih slojih, ki žive v glavnem ali kar izključno od denarnih dohodkov, je stvar seveda v veliki meri drugačna, v jedru preprostejša. Poleg skrbi za zadostne dohodke je tu eno glavnih in najtežjih vprašanj, kako doseči, da bodo ti ljudje znali vsakovrstne svoje dohodke zares smotrno in koristno uporabiti. To velja toliko bolj, ker je v mestih, trgih in industrijskih krajih, kjer živi večina teh ljudi, nešteto skušnjav, ki jih navajajo in zavajajo, da bi čim več potrošili, mnogokrat tudi za povsem nepotrebne reči. Prav zato ima pri tej ljudski plasti osnovni problem človeka dostojnega in zadovoljnega življenja mnogokrat predvsem moralen značaj, je torej predvsem problem vzgoje in volje.

Za tak narodnogospodarski in socialni program, ki bi vse te okolnosti in proble-

me primerno upošteval, hočem reči, ki ne bi ničesar postavljajl preveč v ospredje in ničesar omalovaževal, je seveda predvsem drugim potrebno, da dobro poznamo stvarne gospodarske in socialne razmere in njih razvojne možnosti v vseh najrazličnejših predelih naše dežele. Skratka, za tak program nam je potreben kolikor mogoče točen opis in pregled stvarnih gospodarskih dejstev in socialnih razmer ter njihovega dosedanjega razvoja v vseh delih naše zemlje.

Zal, da nam prav za to manjka še zelo mnogo temeljnih podatkov, brez katerih si o vsem tem ne bi mogli nikdar ustvariti zares pravilne in točne slike.

*

Nadaljnji bistveni pogoj za zares smotrno in uspešno narodnogospodarsko in socialno delo med nami je, da si moramo biti popolnoma na jasnem glede našega razmerja do skupne države in s tem tudi do njene narodnogospodarske in socialne politike. Dokler ta vprašanja niso zares jasna in odločena, dokler morda niti sami prav ne vemo, kaj hočemo in kaj zmoremo, oziroma kaj bomo morda v dogledni prihodnosti zmogli, toliko časa bo nemogoče govoriti o kakršni koli zares smotrni

in uspešni slovenski narodnogospodarski in socialni politiki.

Če hočemo v vseh teh rečeh priti zares na čisto, pa moramo posebej tudi vedeti, koliko smo gospodarsko navezani na druge pokrajine v državi in koliko smo od njih odvisni.

Predvsem moramo vedeti, kaj in koliko različnega blaga moramo v drugih pokrajinah države kupovati ter kaj in koliko lahko tja uvažamo. Poleg tega bi morali vsaj približno dognati, kakšna bodočnost se nam v tem pogledu obeta, koliko časa bomo lahko še to in ono prodajali v druge dele države.

Vse to so vprašanja, ki so za našo slovensko gospodarsko in socialno politiko tako odločilne važnosti, da bi brez primerne jasnosti o vsem tem sploh ne mogli o nji govoriti in je ne bi imeli na kaj opreti.

Prav tako važno je tudi, da smo si zares na jasnem, kje, na katerih področjih in v kakšnem smislu nam lahko naša skupna, jugoslovanska gospodarska in socialna politika koristi in v čem se gospodarski interesi drugih delov države tako križajo z našimi, da moramo računati s slabimi posledicami teh nasprotij.

(dalje prihodnjič)